

A Talajszennyezettségi Szakosztály rövid története

„Tudománnyal a mezőgazdaságért!”- ez volt a jelszó, amelyet a magyar városi lakosság köréből, valamint a magyar agrárértelmiség érintett részéből verbuválódott egyének és kisebb közösségek a zászlajukra tűztek, mihelyt a „Nagy Háború” befejeződött és lehetővé vált a békés hétköznapok sorában az értelmes élet feltételeinek megteremtése. Fokozta az ebben való eltökéltséget az a felismerés, amely egyre gyakrabban és egyre hangsúlyosabban mutatta meg a talajok állapotának romlását, degradálódását, s ami ellen fel kell vennünk a küzdelmet. Mindezt figyelembe véve határozta el a Magyar Agrártudományi Egyesület Talajtani Társaságának vezetősége a **Talajszennyezettségi Szakosztály** létrehozását.

Az új szakosztály megalakulására annak az *Országos Talajszennyezettségi Ankétnak* keretében került sor, amelyet a Talajtani Társaság - a MAE Központi Környezetvédelmi Szakosztályával közösen - rendezett meg 1994. december 1-jén, Budapesten, a MTESZ Székházában. Az ankéton résztvevő több mint 100 szakember érdeklődése azt jelzi, hogy a lakosság körében *nagy igény* mutatkozik egyrészt olyan *szervező erőre*, amely a témában érintett személyeket, szervezeteket, intézményeket és vállalkozásokat a közös cél érdekében összefogja, másrészt pedig olyan *fórumra*, ahol megvitathatók a közös problémák, és ahol mód van a közös megoldások és az eredmények széleskörű megismertetésére.

Az anket elnöki tisztségét betöltő és az új szakosztály megalakulását bejelentő *Dr. Várallyay György akadémikus, a Talajtani Társaság elnöke* bevezetőjében hangsúlyozta, hogy bár a talajszennyezések rendkívül sokrétű, bonyolult, több szakterületet is érintő problémát jelentenek, a szennyezés és a vele együtt járó hatások fő környezeti eleme a *talaj*, amiből az következik, hogy a talajjal hivatásszerűen foglalkozó kutatóknak és tudományos társaságnak kell fölkarolnia ezt a témakört, és - működésének hagyományos területei mellett - vállalkoznia kell ennek az újnak számító, de a probléma sajnálatos terjedése és veszélyessége miatt egyre fontosabbá váló kérdésnek a tudatos gondozására.

Az ankéton résztvevőknek *bemutatta az új szakosztály vezetőségét (1. táblázat)*, amelynek tagjai a következő egyesületi választásig a Talajtani Társaság felkérésére látták el feladataikat.

Az újonnan alakult szakosztály mindazokat tömöríteni kívánja magába, akik bármilyen vonatkozásban kapcsolatban vannak a talajszennyezettség hazai feltárásának, felszámolásának és megelőzésének problémáival és lehetőségeivel, vagyis kutatók, hatósági és hivatali alkalmazottak, tervezők, fejlesztők, gyakorlati szakemberek megkeresését várja, legyenek akár talajtanosok, vegyészek, mikrobiológusok, bakteriológusok, toxikológusok, hidrológusok, mérnökök, mezőgazdászok, közgazdászok, erdészek, ökológusok, környezetvédelmi és hulladékügyi szakértők, stb. Jó kapcsolatokra és egyeztetett, közös működésre törekszik a talajszennyezettség kérdéseivel foglalkozó más egyesületekkel, szakmai szervezetekkel, mint pl. a Kémikusok Egyesületével, vagy a Mérnöki Kamarával.

1. táblázat - Az újonnan megalakult Talajszennyezettségi Szakosztály Vezetősége

Elnök:	<i>Dr. Vermes László egyetemi tanár (KÉE)</i>
Titkár:	<i>Dr. Takács Mónika egyetemi adjunktus (KÉE)</i>
Alelnökök:	<i>Dr. Gruiz Katalin egyetemi adjunktus (BME)</i> <i>Dr. Szabó Péter project manager (COMCO MARTECH)</i>
Vezetőségi tagok:	<i>Dr. Horváth Amanda osztályvezető (OKI)</i> <i>Dr. Bartalos Tivadar osztályvezető (KTM)</i> <i>Dr. Takáts Attila tud. munkatárs (BME)</i>

Amint azt az újonnan megalakult Szakosztály elnöke az ankéton kifejtette, az új szakosztály fő feladatai a következőkben foglalhatók össze:

- *tartsa nyilván a témával foglalkozókat, teremtsen számukra megfelelő szakmai fórumot a találkozásra, a véleménycserére, a tájékozódásra, alkalmakat az ismeretszerzésre és az ismeret-bővítésre, tájékoztassa őket a szakterület eseményeiről,*
- *kísérje figyelemmel, hogy mi folyik a világban, informálja erről a tagságot, képviselje a szakterületet külföldi rendezvényeken,*
- *segítse a hazai hivatalos és nem-hivatalos törekvéseket a talajszennyezések megelőzésére, kiküszöbölésére, valamint a talajszennyezettség felmérésére, megszüntetésére, föl-számolására,*
- *dolgozzon ki javaslatokat az előbbieken említettekre, mindenekelőtt kezdeményezze egy országos stratégiai terv kimunkálását a megismert sikeres külföldi példák (lásd: a baszk-földi példa) nyomán,*
- *rendezzen vitaüléseket, előadóüléseket, bemutatókat a témakörben, bevonva a munkába mindazon szakembereket, akik felkészültségüknél fogva segíteni tudják a célok elérését,*
- *őrizze és ápolja a haladó agrárszervezetek és kiváló agrártudósok emlékeit, hagyományait,*
- *kiadványok szerkesztésével és közreadásával segítse a szélesebb szakmai közvélemény és a nagyközönség tájékoztatását, figyelmének felhívását a talajszennyezettség megszüntetésére.*
- *tevékenységi területén tartson kapcsolatot az illetékes állami és társadalmi szervekkel, különös tekintettel a MTESZ többi taggyeületére.*

A Szakosztály megalakulásakor kinyilvánított célok és alapelvek jó határfokkal megvalósultak az eltelt 10 éves működés során. A Szakosztály évről-évre nem arra törekedett, hogy sok kérdést tűzzön napirendre, de mindig *aktuális témákról rendezett* előadóülést, ill. vitaülést, amelyek minden esetben nagy számú hallgatóságot vonzottak, és több esetben a szakemberek *testületileg megerősített véleményét tudták kifejezésre juttatni a talajvédelemmel/talajszennyezettséggel* összefüggő intézkedések kapcsán. Mindjárt a kezdetkor, az alakuló rendezvényen elhangzó 13 előadás (lásd: 2. melléklet) nemcsak a kérdéskörhöz tartozó *tematikai sokszínűségről* nyújtott kitűnő áttekintést, hanem azt is jelezte, hogy egyre nagyobb az igény a talajszennyezettség kérdéseivel való intenzív foglalkozás iránt.

A Szakosztály rendezvényeinek sorát nézve látható, hogy azok *fontos és érdekes témákat vettek föl programjukba*, minden esetben szem előtt tartva az *interdiszciplináris megközelítést és a sokoldalú megvilágítást*. Áttekintették a *talajszennyezettségi határértékek kialakításának helyzetét*, foglalkoztak a talajvédelmi törekvések *nemzetközi harmonizációjával*, ismertették a *talajtisztítási technológiákat*, beszámoltak a témát érintő *nemzetközi rendezvényekről*, továbbá *javaslatot dolgoztak ki a Nemzeti Talajvédelmi Stratégia számára*, *véleményezték a veszélyes hulladékokkal* foglalkozó kormányrendeletet. Elsőként szerveztek széleskörű ismertetést a talajszennyezések fölszámolását célzó *országos kármentesítési programról*. Ismételten foglalkoztak a *határértékek kérdéseivel*, valamint a környezeti állapotfelmérések *módszertani problémáival*, a környezetegészségügyi programok ismertetésével, a *kármentesítési, remediálási technológiákkal*.

Mindig kiemelt helyet kapott a programokban a talajt érintő szabályozások bemutatása, részletes megtárgyalása, így pl. a *felszín alatti vizek védelméről szóló rendelet*, valamint a *szennyvíz- és szennyvíziszap kezelésére vonatkozó szabályozás*.

A Szakosztály tagjai közül többen, *rendszeresen részt vettek a nagy nemzetközi rendezvényeken*, mint például a híres - és kétévenként megrendezett - ConSoil Konferenciákon. A Szakosztály tagjai csatlakoztak a Talajtani Társaság keretében megalakult *Talajvédelmi Klubhoz*, és eredményes szekcióülést tartottak a Kecskeméten megrendezett második *Talajtani Vándorgyűlés* keretében.

A tízéves Szakosztály a jubileum nevében készült a 2004-ben esedékes tisztújításra, és a jövőben is annak érdekében kíván munkálkodni, hogy hazánkban is *tisztább talajok tegyék lehetővé az egészséges életet mindannyiunk számára*.

2. táblázat - *Az első hazai (országos) Talajszennyezettségi Anketon (1994. 12. 01.) elhangzott 13 rövid előadás*

Gruiz Katalin: A talajszennyeződés felmérése, talajkezelési biotechnológiák

Szabó Péter: A környezeti állapot-felmérések tapasztalatai, különös tekintettel a talajok szennyezettségére

Horváth Amanda: A hulladékminősítés pontozásos rendszere

Bartalos Tivadar: A talaj mint környezeti elem védelme, különös tekintettel a talajszennyezettség megítélésére (felmérés, megelőzés, rehabilitáció)

Máté Ferenc: A talajszennyezéssel kapcsolatos ismeretek a talajtani oktatásban

Takács Mónika: Néhány szempont a talajok nehézfém-terhelhetőségének megítéléséhez

Hangyel László: A talajok nehézfém-szennyezettségének értékelése tenyészedényes módszerrel

Krisztián József: A légköri savas ülepedés és a műtrágyázás talajsavanyító hatása

Szodfridt István: Az utak téli sózásából fakadó talaj- és erdőkárok

Bellér Péter, Bidló András, Jakab Jenő: Savanyú erdőtalajok fizikai és kémiai meliorációjának lehetősége és szükségessége

Fekete Jenő: Olajszennyezettség mértékének és korának meghatározása kromatográfiás módszerrel

Schönviszky László: Talajok és talajvizek szennyezettségének felkutatása és lehatárolása geofizikai módszerekkel

Fekete Zsolt: Olajjal szennyezett talajok tisztítása *Terra Vita* eljárással

A következő tíz éves időszakban a Szakosztály folytatta sikereket övezett útját a talajszennyezettség fől számolása céljából, mindig nagy figyelmet fordítva arra, hogy a legaktuálisabb kérdések kerüljenek megvitatásra és megoldásra. A külön kiemelésre alkalmas témakörök közül mégis csak egyet említenék részletesebben, amely több vonatkozásban is magán viseli a Szakosztályra olyan jellemzőnek mondható szakmai és humánus tulajdonságokat, amelyek valójában minden rendezvény háttérében is ott vannak, és amelyek fontos összetevői annak a szellemiségnek, amely az átlagosnál jobban megjelenik a Szakosztály minden törekvésében. A kiemelésre érdemesnek tartott rendezvény pedig az a konferencia, amelyet a Szakosztály vezetősége 2013-ban hirdetett meg kimondottan olyan PhD hallgatók számára, akiknek kutatási területe és az adott Doktori Iskola által elfogadott kutatási témája a környezetvédelem valamelyik megoldatlan kérdéséhez kapcsolódik. Ezzel a konferenciát meghirdetők elsősorban az ilyen témákon dolgozó doktorjelöltek felkészülését, a dolgozatuk bemutatását segítő tapasztalatszerzést kívánték segíteni, de bíztak abban is, hogy a konferencián részt vevők beszámolóin keresztül szélesebb körben megismerhető lesz, hogy milyen témákban folyik kutatás hazánkban az egyetemeken, ill. az ott működő Doktori Iskolákban.

A Konferenciát - teljes és „hivatalos” nevén a *PhD Hallgatók Környezettudományi Konferenciáját - 2013. június 6-án tartották meg az Országos Környezetegészségügyi Intézet (OKI) tanácstermében, osztatlan sikerrel*. A 10 egyetemről, ill. azoknak Doktori Iskoláiból a felhívásra jelentkező 25 PhD hallgató küldte be dolgozatát, amelyeket a Szakosztály vezetőségéből megalakult *Tudományos Bizottság* az alábbi négy szekcióba sorolt be (zárójelben a programot levezető szekció elnökökkel):

- I. Környezeti monitoring vizsgálatok eredményei (elnök: *Dr. Dura Gyula*)
- II. Antropogén hatások a természetes és a humán környezetre (elnök: *Dr. Szabó Péter*)
- III. Kutatási eredmények a biodegradáció és a talajremediáció terén (elnök: *Prof. Em. Vermes László*)
- IV. A környezettoxikológia aktuális kérdései (elnök: *Dr. Szabó Zoltán*)

A doktorjelöltek által 10-10 percben bemutatott *saját kutatások* széleskörű érdeklődést jeleznek a választott témák iránt. A Konferencián szereplők közül egyesek *módszertani kutatásokról* számoltak be, mások *hatásvizsgálatok eredményeit ismertették*, megint mások a kutatási eredményeik következtében átalakult/átalakított egyes *technológiák gyakorlati példáit is megemlítették*.

Az elhangzott előadásokat minden esetben *egészséges, segítőképző vita* követte, amelynek során az előadó újabb szempontokat, hasznos tanácsokat kapott a közönségtől. A program végén a Talajvédelmi Alapítvány részéről felajánlott *díjat átadták annak a 3 PhD hallgatónak*, akiket az egész konferencia alatt működő *háromtagú zsűri* díjazásra alkalmasnak talált. Egyébként minden előadó *díszes oklevelet kapott* a PhD Hallgatók első hazai Környezettudományi Konferenciáján való szereplés elismeréseként. A szervezőkben pedig megszületett az elhatározás, *hogy a jövőben ismét megrendezik ezt a konferenciát*, ezzel is segítve a környezettudományok terén kutatásokat végzők elismerésre méltó munkáját.